

Dorothee Kaiser

managing partner Coincide

RUIMTE TUSSEN VERSCHILLEN

Twee maanden na onze reis naar Marokko bereid ik voor mezelf nog elke ochtend verse muntthee met de kruidenmix die ik mee terug heb genomen. Nog regelmatig scroll ik op mijn telefoon door de foto's van de reis. Dan zie ik opnieuw de krachtige kleuren, voel ik bijna de wind en de zon en dwaal ik in gedachten weer even door het levendige Tanger.

Samenleven in de publieke ruimte

Het zijn vooral de mensen die steeds terugkeren in mijn gedachten. De vanzelfsprekende gastvrijheid, de openheid, het respectvolle contact, de betrokkenheid waarmee mensen werken en leven. Met een rust die nergens sloom aanvoelde en een energie die niet voortkwam uit haast.

In Rabat en Tanger leek alles tegelijk in beweging. Overal werd ontwikkeld, gebouwd en uitgebreid. Nieuwe appartementencomplexen tussen oude gebouwen, brede boulevards naast smalle stegen, het moderne Marokko dat zich moeiteloos mengt met de tradities van de medina. Arm en rijk, oud en nieuw bestaan naast elkaar zonder dat verschillen voortdurend gladgestreken hoeven te worden.

Het leven speelt zich buiten af. Op straat, in cafés, op markten en langs de boulevard aan zee waar mensen tot laat in de avond wandelen, praten, sporten, eten en samenzijn. Kinderen spelen tussen families die elkaar ontmoeten, ouderen zitten naast jongeren, gesprekken lopen in elkaar over. Gemeenschap lijkt hier nog zichtbaar onderdeel van het dagelijks leven, wat voelbaar is in de vanzelfsprekende manier waarop mensen zich tot elkaar verhouden.

Veranderende verbanden

Intussen verandert ook Marokko in hoog tempo. Familiestructuren verschuiven, steden groeien en jongeren geven hun leven anders vorm dan de generaties voor hen. In de gesprekken over ouderenzorg, ondersteuning en gemeenschap viel op hoeveel thema's en dilemma's voor ons herkenbaar zijn. Hoe blijf je voor elkaar zorgen wanneer traditionele patronen minder vanzelfsprekend worden en individualisering ook hier steeds zichtbaarder wordt? We ontmoetten mensen die voortdurend bewegen tussen Nederland en Marokko, tussen verschillende talen, verwachtingen en systemen, met familie in meerdere landen, de ouders hier en de kinderen daar, levens die zich uitstrekken over meerdere werelden. De zorg beweegt mee over grenzen heen en laat zich steeds minder vangen binnen de logica van één systeem of één land.

Ruimte laten ontstaan

In de loop van de reis werd voor mij ook duidelijk hoe sterk de behoefte kan zijn om alles direct te willen begrijpen, te ordenen en ergens betekenis aan te geven. Hoe snel ongeduld ontstaat wanneer gesprekken uitlopen, wanneer niet op het afgesproken tijdstip wordt begonnen of wanneer niet alles meteen helder is. Veel van ons zijn gewend om vraagstukken snel terug te brengen tot structuur, of tot oplossingen en organiseerbaarheid. Juist doordat we niet alles direct hoefden te duiden, ontstonden gaandeweg andere gesprekken. Gesprekken over afkomst en verantwoordelijkheid. Over de manier waarop we samenleven en naar elkaar (om)kijken. Over polarisering, gemeenschap en de vraag hoeveel ruimte er nog is voor verdraagzaamheid.

Verdraagzaamheid en perspectief

Sinds ik terug ben valt me op hoe snel verschillen in Nederland tegenover elkaar komen te staan en hoe moeilijk het soms lijkt om werkelijk nieuwsgierig te blijven naar het perspectief van een ander zonder direct te reageren, te oordelen of te overtuigen. Verdraagzaamheid zit misschien minder in het vermijden van verschillen dan in het vermogen om aanwezig te blijven wanneer perspectieven uiteenlopen, te luisteren zonder direct een antwoord klaar te hebben en te accepteren dat niemand ooit het volledige verhaal van een ander kent.

Samenleven begint bij ontmoeting

Misschien vraagt de zorg van morgen daar ook wel meer om. Om bestuurders die ruimte durven maken voor gemeenschap, informele netwerken en manieren van samenleven die niet altijd binnen bestaande systemen passen, maar voor veel mensen wél bepalen of zij zich gezien en verbonden voelen.

Ontmoeting lost verschillen niet op. Maar samenleven begint precies daar, in de bereidheid om eigen vanzelfsprekendheden los te laten en werkelijk ruimte te maken voor een ander perspectief. ○

“Samenleven begint bij het loslaten van eigen vanzelfsprekendheden.”

